

Materion Ariannol

Mae'n bosib y gwelwch fod eich sefyllfa ariannol wedi newid o ganlyniad i fod mewn rôl gofalu. Fel gofalwr, efallai y byddwch yn canfod fod gennych lai o arian yn dod i mewn, a mwy o arian yn mynd allan ar bethau megis biliau gwresogi, offer, cludiant. Mae nifer o ofalwyr yn canfod bod ganddynt broblem gyda dyled, ond mae sefydliadau ar gael sy'n gallu rhoi cefnogaeth, gwybodaeth a chynghor arbenigol i'ch helpu i ddelio â materion ariannol.

Pwy bynnag ydych chi, a pha bynnag ofal rydych yn ei ddarparu, mae'n bwysig eich bod yn cael y cymorth ariannol rydych ei angen, ac y mae gennych hawl iddo. Mae nifer o ofalwyr sydd â'r hawl i hawlio budd-daliadau a lwfansau – iddynt hwy eu hunain neu i'r person maent yn gofalu amdano – yn methu â gwneud hynny oherwydd bod y broses yn ymddangos yn rhy gymhleth, neu yn teimlo fel petaent yn gofyn am gardod.

Cofiwch:

- Mae'n bosib fod gennych chi, neu'r person rydych yn gofalu amdano, hawl i geisio am gymorth ariannol – yn ddibynnol ar oedran, anghenion ac incwm – ac mae wastad yn werth gwirio i weld a oes budd-daliadau y gallwch eu cael.
- Gallwch un ai gysylltu â'r sefydliadau statudol yn uniongyrchol neu geisio cynghor gan sefydliad o'r trydydd sector e.e. Age Cymru neu Cynghor ar Bopeth (CAB). **Turn2us** yw elusen genedlaethol sy'n helpu pobl mewn caledi ariannol cael mynediad i fudd-daliadau lles, grantiau elusennol a gwasanaethau cefnogol – **0808 802 2000**
- Gall un budd-dal fod yn basbort i dderbyn un arall, a dylech ymgeisio am fudd-daliadau cyn gynted ag y gallwch – ni ellir ôl-dalu nifer ohonynt.
- Mae'n bosib y gallwch hefyd gael cymorth ariannol trwy grantiau a chronfeydd llesiaannol i helpu i dalu am bethau na fydd cynlluniau eraill yn eu hariannu – gall sefydliad trydydd sector fel y Gwasanaeth Cynnal Gofalwyr (**01248 370797**) eich helpu gyda hyn.

Materion Ariannol

- Os caiff eich cais ei wrthod neu pe baech yn derbyn llai o fudd-dal na'r hyn y credwch y mae gennych hawl iddo, gallwch apelio yn erbyn y penderfyniad – gall sefydliad megis CAB eich helpu gyda hyn.

Os ydych chi, neu'r person rydych yn gofalu amdano, yn derbyn neu'n yn mynd i dderbyn gwasanaeth Gwasanaethau Cymdeithasol Gwynedd, gallwch gysylltu â'r Uned Incwm a Lles (**01286 682691**). Maent yn cynnig gwasanaeth cynhwysfawr ar faterion hawliau lles, a gallant sicrhau eich bod yn hawlio'r budd-daliadau sy'n ddyledus i chi.

Cymorth ariannol i ofalwyr:

Lwfans Gofalwyr – dyma'r prif fudd-dal ar gyfer gofalwyr hŷn nag 16 mlwydd oed sydd ar incwm isel ac sy'n treulio 35 awr neu fwy bob wythnos yn gofalu am rywun sy'n derbyn budd-daliadau anabledd penodol. Cysylltwch â'r Uned Lwfans Gofalwyr – **0800 731 0297**

Credydau Gofalwyr – credyd Yswiriant Gwladol sy'n gadael i ofalwyr gronni blynyddoedd cymwys ar gyfer y Pensiynau Gwlad sylfaenol ac ychwanegol. Mae'n bosib y byddwch yn gallu cael y Credyd Gofalwyr os ydych yn darparu gofal i un neu fwy o bobl anabl am gyfanswm o 20 awr neu fwy bob wythnos, ac nad ydych eisoes yn derbyn y Lwfans Gofalwyr.

Cymorth ariannol i chi a/neu'r sawl rydych yn gofalu amdano:

Credyd Pensiwn – mae hyn yn gwarantu lefel incwm penodol. Fel gofalwr mae'n bosib y byddech hefyd yn gymwys am Credyd Pensiwn ychwanegol. Cysylltwch â'r Gwasanaeth Pensiwn – **0800 99 1234**

Taliad Tanwydd y Gaeaf – dyma daliad blynyddol tuag at wresogi yn y gaeaf i bobl dros 66 mlwydd oed neu bobl sydd ar incwm isel. Cysylltwch â'r Llinell Taliadau Tanwydd y Gaeaf – **0800 731 0160**

Credyd Cynhwysol – ar gyfer pobl rhwng 16 a 66 mlwydd oed, ar incwm isel, nad ydynt yn gweithio neu sy'n gweithio llai nag 16 awr yr wythnos. Cysylltwch â'r Llinell Gymorth Credyd Cynhwysol – **0800 012 1888** – neu ceisiwch ar-lein <https://www.gov.uk/apply-universal-credit>

Budd-dal Tai – yn cynorthwyo gyda thaliadau rhent os ydych ar incwm isel. Cysylltwch â'r Cyngor – **01286 682689**

Materion Ariannol

Gostyngiadau ac Ad-daliadau ar y Dreth Gyngor – mae gostyngiadau ac ad-daliadau ar gael os ydych yn byw ar eich pen eich hun, ar incwm isel, neu os ydych yn edrych ar ôl rhywun sydd ag anabledd dysgu / salwch meddwl neu'n gofalu am rywun nad ydynt yn wŵr / gwraig / partner / plentyn i chi ac sy'n derbyn budd-daliadau. Mae posib cael gostyngiad o 50% ar y dreth Gyngor. Hefyd mae'n bosibl hawlio gostyngiad o un band prisio yn eich Treth Gyngor e.e. bydd eiddo Band C yn cael bil Band B, os yw'r eiddo wedi ei addasu tu mewn i rywun ag anabledd sylweddol a pharhaol sy'n byw yn yr eiddo e.e. ystafell ymolchi ychwanegol; mae'n rhaid bod yr addasiad yn hanfodol neu'n bwysig iawn i lesiant y person anabl. Cysylltwch ag adran y Dreth Gyngor – **01286 682689**

Benthyciad Trefnu – nid oes modd cael benthyciad argyfwng bellach ond os oes angen i chi geisio am fenthyciad ar gyfer eitemau i'r tŷ neu gostau byw, cysylltwch â'ch eich Ganolfan Byd Gwaith leol – **0800 169 0240**

Lwfans Gweini – ar gyfer pobl dros 66 mlwydd oed sydd angen cymorth gyda gofal personol oherwydd anabledd. Telir hwn ar gyfraddau gwahanol, yn ddibynnol ar y gofal sydd ei angen. Cysylltwch â'r Adran Gwaith a Phensiynau – **0345 605 6055**

Y Cynllun *Motability* – mae hwn yn rhoi cymorth i lesu car, sgwter / cadair olwyn â motor i bobl sy'n derbyn budd-daliadau anabledd penodol. Ar gyfer y Cynllun Ceir, cysylltwch â *Motability Operations* – **0300 456 4566**

Tâl Salwch Statudol (SSP) a Budd-dal Analluogrwydd – ar gyfer pobl rhwng 16 a 66 mlwydd oed nad ydynt yn gallu gweithio oherwydd salwch. Cysylltwch â'r Ganolfan Byd Gwaith – **0800 012 1888**

Lwfans Byw i'r Anabl (DLA) – hawliau newydd ond ar gyfer pobl plant sydd ag anableddau difrifol ac sydd angen cymorth gyda gofal personol a symudedd. Cysylltwch â'r Adran Gwaith a Phensiynau – **0800 121 4600**

Taliad Annibyniaeth Bersonol (PIP) – Mae dwy elfen i'r taliad, sef elfen y gofalwr ac elfen symudedd. Mae'r dau elfen yn cynnwys dau gategori. Cysylltwch â DWP - Ceisiadau PIP – **0800 917 2222** – Holiadau – **0800 121 4433**

Materion Ariannol

Trwydded Deledu – gall pobl sy'n ddall neu sydd â nam **difrifol** ar eu golwg dderbyn disgownt o 50% ar gost eu trwydded deledu. Am fwy o wybodaeth cysylltwch â *TV Licensing* – **0300 790 6042**

Cymorth Dŵr Cymru – gallwch gael gostyngiad ar eich bil dŵr os ydych chi ar fudd-daliadau penodol, neu os oes gennych gyflwr meddygol penodol (Water Sure Cymru) neu gael help os ydych chi at incwm isel (Help U). Ewch i www.dwrcymru.com/cy-GB/My-Account/Priority-Services.aspx am ragor o wybodaeth neu ffoniwch **0800 052 0145**